

DET KONGELIGE
KUNNSKAPSDEPARTEMENT

Prop. 80 L

(2022–2023)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak)

Endringer i privatskolelova
(økt folkevalgt innflytelse mv.)

Innhold

1	Hovedinnholdet i proposisjonen	5	4	Statstilskudd til skoler godkjent etter privatskolelova kapittel 6A	19
2	Høringen	7	4.1	Bakgrunnen for forslaget	19
3	Økt innflytelse for lokale folkevalgte ved søknad om godkjenning av nye privatskoler og driftsendringer ved eksisterende skoler	10	4.2	Gjeldende rett	19
3.1	Bakgrunnen for forslaget	10	4.3	Høringsforslaget	19
3.2	Gjeldende rett	10	4.4	Høringsinstansenes syn	19
3.3	Høringsforslaget	11	4.5	Departementets vurderinger	22
3.4	Høringsinstansenes syn	11	5	Økonomiske og administrative konsekvenser	24
3.5	Departementets vurderinger	15	6	Merknader til de enkelte bestemmelsene i lovforslaget	25
3.5.1	Overordnet om forslaget til økt innflytelse for lokale folkevalgte	15		Forslag til lov om endringer i privatskolelova (økt folkevalgt innflytelse mv.)	27
3.5.2	Nærmere om saksbehandlingen og den skjønnsmessige vurderingen av negative konsekvenser	17			

DET KONGELIGE
KUNNSKAPSDEPARTEMENT

Prop. 80 L

(2022–2023)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak)

Endringer i privatskolelova (økt folkevalgt innflytelse mv.)

*Tilråding fra Kunnskapsdepartementet 31. mars 2023,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Støre)*

1 Hovedinnholdet i proposisjonen

Departementet legger med dette frem forslag til endringer i lov 4. juli 2003 nr. 84 om private skolar med rett til statstilskot (privatskolelova).

Departementet foreslår å ta inn en bestemmelse i privatskolelova § 2-1 om at det ved behandlingen av søknader om godkjenning av nye skoler og driftsendringer ved eksisterende skoler skal legges vesentlig vekt på uttalelsen til vertskommunen eller vertsfylket. Forslaget er en oppfølging av Hurdalsplattformen hvor det heter at regjeringen vil: «[...] styrkje lokale folkevalde si moglegheit til å seie nei til nye privatskular og utvidingar».

Departementet foreslår også å endre loven slik at størrelsen på statstilskuddet og skolepengene til skoler godkjent etter privatskolelova kapittel 6A, skal fastsettes i forskrift. Med forbehold om Stortingets tilslutning til den foreslåtte lovendringen, tar departementet sikte på å fastsette i forskrift at skoler godkjent etter privatskolelova kapittel 6A fra skoleåret 2023/24 får dekket 65 prosent av de driftsutgiftene som kommer innunder tilskuddsgrunnlaget ved statstilskudd, og at de kan ta inntil 35 prosent av

dette grunnlaget i skolepenger. Dette er en oppfølging av Stortingets vedtak om statsbudsjett for 2023.

Ved en inkurie ble privatskolelova § 7-2 fjerde ledd (i stedet for tiltenkte tredje ledd) endret ved lov 10. juni 2022 nr. 39 om endringer i friskolelova (nytt navn på loven og oppheving av to godkjenningsgrunnlag). Departementet har i brev til Utdanningsdirektoratet av 25. juli 2022 opplyst at det tar sikte på å foreslå for Stortinget å rette opp denne inkurien våren 2023, slik at privatskoleloven § 7-2 fjerde ledd igjen skal lyde:

Statsforvaltaren fører tilsyn med at kommunane og fylkeskommunane oppfyller dei pliktene dei er pålagde i eller i medhold av §§ 3-3, 3-5, 3-6, 3-7, 3-8 og 3-10. Reglane i kommuneloven kapittel 30 gjeld for denne tilsynsverksemda.

I påvente av at inkurien blir rettet har departementet bedt Utdanningsdirektoratet om å legge til grunn at statsforvalteren fortsatt skal føre tilsyn med at kommunene og fylkeskommunene

oppfyller de pliktene de er pålagt i eller i medhold av privatskolelova §§ 3-3, 3-5, 3-6, 3-7, 3-8 og 3-10.

Departementet foreslår å rette inkurien i denne proposisjonen, samt å endre betegnelsen «friskolar» til «private skolar» i § 7-2 tredje ledd.

2 Høringen

Forslag til endringer i privatskolelova og forskrift til privatskolelova kapittel 6A ble sendt på høring 7. desember 2022. Fristen til å komme med merknader var 25. januar 2022.

Høringsnotatet ble sendt til følgende høringsinstanser:

Departementene

Arkivverket
 Barneombudet
 Datatilsynet
 Forbrukerombudet
 Forbrukerrådet
 Likestillings- og diskrimineringsombudet
 Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen (NOKUT)
 Nasjonalt senter for flerkulturell opplæring (NAFO)
 Norges Forskningsråd
 Norges miljø- og biovitenskapelige universitet
 Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
 Språkrådet
 Statens lånekasse for utdanning
 Statens råd for likestilling av funksjonshemmede
 Statistisk sentralbyrå (SSB)
 Statsforvalterne
 Sysselmasteren på Svalbard
 Utdanningsdirektoratet
 Utlendingsdirektoratet (UDI)

Riksrevisjonen
 Sametinget
 Sivilombudet

Fylkeskommunene
 Kommunene
 Longyearbyen lokalstyre

Abelia – forum for friskoler
 Akademikerne
 Arbeidsgiverforeningen Spekter
 Elevorganisasjonen
 Fafo
 Fagforbundet

Foreldreutvalget for grunnopplæringen (FUG)
 Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon
 Friskolenes kontaktforum
 Hovedorganisasjonen Virke
 Integrerings- og mangfoldsdirektoratet
 Kristne friskolers forbund
 KS
 Landslaget Fysisk Fostring i Skolen
 Landslaget for nærmiljøskolen (LUFS)
 Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner (LNU)
 Landsorganisasjonen i Norge (LO)
 Lykkelige barn – Nettverk for foreldre med høyt begavede barn
 Lærernes Yrkesforbund (LY)
 NIFU STEP
 Norsk forbund for fjernundervisning og fleksibel utdanning
 Norsk Forbund for Utviklingshemmede (NFU)
 Norsk Foreldrelag for Funksjonshemmede
 Norsk Innvandrerforum
 Norsk Lektorlag
 Norsk senter for flerkulturell verdiskaping
 Norges Handikapforbund
 Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité
 Norske Fag- og Friskolers landsforbund
 Montessori Norge
 Næringslivets Hovedorganisasjon
 Olympiatoppen
 Rådet for psykisk helse
 Samarbeidsforum for estetiske fag c/o Musikk i skolen
 Samarbeidsforum for funksjonshemmedes fellesorganisasjon (SAFO)
 Samarbeidsrådet for yrkesopplæring (SRY) ved Utdanningsdirektoratet
 Skolelederforbundet
 Skolenes landsforbund
 Steinerskoleforbundet
 UNIO
 Utdanningsforbundet
 Universitet- og høyskolerådet
 Voksenopplæringsforbundet (VOFO)
 Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund

Departementet har fått hørings svar fra følgende 143 høringsinstanser:

Forsvarsdepartementet
Justis- og beredskapsdepartementet
Samferdselsdepartementet

NOKUT
Regelrådet
Språkrådet
Statsforvalteren i Vestfold og Telemark
Agder fylkeskommune
Askøy kommune
Bindal, Brønnøy, Vega, Sømna og Vevelstad kommuner
Fredrikstad kommune
Indre Østfold kommune
Kongsberg kommune
Kragerø kommune
Lier kommune
Lillestrøm kommune
Moss kommune
Nesodden kommune
Nordland fylkeskommune
Oslo kommune
Rogaland fylkeskommune
Rælingen kommune
Sveio kommune
Trondheim kommune
Trøndelag fylkeskommune
Vestland fylkeskommune
Viken fylkeskommune

Abelia
Acta – barn og unge i Normisjon
Acta bibelskole
Acta VeBu barn og unge i Normisjon
Ansgar bibelskole
Bibelskolen Fjellhaug
Bibelskolen i Grimstad
Bibelskolen i Trondheim
Bibelskolen LINK
Bjerkely skole
Campus BLÅ videregående skole
Blå Kors
Bygghåndverk Norge
Danielsen ungdomsskole Bergen, v/FAU
Danielsen ungdomsskole, Frekhaug
Danielsen ungdomsskole Haugesund, v/FAU
Damaris Norge
Den evangelisk lutherske frikirke
Den norske skolen i Kenya
Det evangelisk-lutherske kirkesamfunn (DELK)
Det evangelisk-lutherske kirkesamfunn, styret i Oslo menighet

Det Jødiske Samfunn i Bergen
Drottningborg ungdomsskole
Drottningborg videregående skole
Elevråd Prosjektskolen
Elihu kristne grunnskole
Evangeliesenterets bibelskole
Fjellheim bibelskole
Fagforbundet
Filadelfia bibelskole, Oslo
Fiksdal friskule SA, elevrådet
Forum for didaktikk i kristent perspektiv
Gjennestad videregående skole
Godhet Norge
GodtNytt
Hans Nielsen Hauge videregående skole
Havbruksakademiet Nord Videregående skole
Human-Etisk Forbund
Hørselshemmedes Landsforbund
Indremisjonsforbundet
Jærtun Lutherske friskule
Jærtun Lutherske friskole v/ FAU
KF Skolen Jørpeland
KG Alumni og Venner
Konservativt
Kragerø videregående skole
Kristelig Gymnasium AS
Kristelig Gymnasium AS v/FAU
Kristen friskole, Stavanger
Kristne Friskolers Forbund
Kristent Pedagogisk Nettverk
KS
Kunsthøgskolen i Oslo
Landsorganisasjonen i Norge (LO)
Livshjelpesenteret LHS
Lyngdal kristne grunnskole
Lykkelige barn
Maritimt Forum Nord
Maritimt Forum Sør
Maritim videregående skole Sørlandet
Menigheten Antiokia
Misjonsskolen Gå Ut Senteret
Montessori Norge
Møre barne- og ungdomsskule, Herøy
Nesodden Arbeiderparti
NHO
NHO Reiseliv
NLA Høgskolen
Nordborg skoler
Nordborg videregående skole, elevrådet
Norges Idrettsforbund og Olympiske og Paralympiske Komite
Norkirken Trondheim Salem
Normisjon
Norske Billedkunstnere

Norsk Bransjeforening for Undervannsentreprenører
Norske Fag- og Friskolers Landsforbund
Norske Kunsthåndverkere
Norsk Luthersk Misjonssamband
Norsk Yrkesdykkerskole
Oasen skole Grenland
Oasen skole Holding AS
Oasen skole Strømme v/FAU
OKS Friskole
Oslo katolske bispedømme
Ryenberget skole v/FAU
Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn Bergen
Signo grunn- og videregående skole AS
Sjømat Norge
Skauen kristelige skole
Skauen kristelige skole v/FAU
Skolestyret ved Ryenberget skole i Oslo
Stiftelsen Østerbo videregående skole
Steinerskoleforbundet
St. Paul gymnas
St. Paul skole v/FAU
Stiftelsen Norges toppidrettsgymnas
Stiftinga Hamre grendaskule

Syvendedags Adventistkirken
Time Fremskrittsparti
Toppidrettsforum
Torghatten AS
Tryggheim Forus
Tryggheim Strand
Tryggheim Strand barne- og ungdomsskole v/FAU
Tryggheim Strand, 9. klasse
Tryggheim ungdomsskule
Tryggheim videregående skole
Universitetet i Bergen, fakultet for kunst, musikk og design
Verdialliansen
Vestland Kristelige Folkeparti
Virke
Utdanningsforbundet
Utdanningsforbundet Bergen
Voll skole
Vollan skole
Vårtun Kristne Oppvekstsenter

I tillegg har rundt 550 privatpersoner uttalt seg i høringen.

3 Økt innflytelse for lokale folkevalgte ved søknad om godkjenning av nye privatskoler og driftsendringer ved eksisterende skoler

3.1 Bakgrunnen for forslaget

Regjeringen har som mål å styrke den offentlige fellesskolen over hele landet. Regjeringen viser til at det har vært en omfattende vekst i antall private skoler på 2000-tallet, parallelt med at det har blitt lagt ned mange offentlige skoler. Dette er til dels drevet frem av at adgangen til å få godkjent private skoler har blitt utvidet under regjeringene Bondevik II og Solberg. Utvidelsene gjør at mange av de private skolene ikke fremstår som et reelt supplement til offentlige skoler, men i større grad ligner de offentlige skolene. Regjeringen ønsker ikke å legge til rette for en slik konkurranse mellom skoler og elever.

Regjeringen vil understreke hvor viktig det er for mangfoldet i samfunnet at elever møtes på de samme skolene uavhengig av hva slags bakgrunn de har. Regjeringen har derfor vært opptatt av raskt å følge opp Hurdalsplattformen hvor det heter at den vil:

Stramme inn privatskuleloven ved å fjerne profilskular og yrkesfagopplæring som godkjenningsgrunnlag for statstilskot, og styrkje lokale folkevalde si moglegheit til å seie nei til nye privatskular og utvidingar.

Det første punktet i plattformen er fulgt opp gjennom de lovendringene som trådte i kraft 15. juni 2022, jf. Prop. 98 L (2021–2022) og Innst. 404 L (2021–2022). Endringene innebærer at lovens tittel ble endret til privatskolelova, og at de to godkjenningsgrunnlagene profilskoler og private yrkesfagskoler er opphevet. Skoler som er godkjent på de to grunnlagene som nå er opphevet, kan etter endringene bare få godkjent «nødvendige driftsendringer». Godkjenningsgrunnlagene i privatskolelova legger nå vekt på at nye private skoler først og fremst må være et supplement til den offentlige skolen.

Det andre punktet i regjeringsplattformen, om å legge større vekt på lokale folkevalgtes vurde-

ringer ved behandlingen av søknader om godkjenning av nye skoler og driftsendringer ved eksisterende skoler, blir fulgt opp gjennom forslag i denne proposisjonen.

Departementet vil i tillegg utrede ytterligere forslag til lovendringer som blant annet kan sikre lokale folkevalgtes innflytelse over fremtidig dimensjonering av private skoler som er i drift. Avhengig av disse utredningene, vil eventuelle forslag til endringer i loven bli sendt på ordinær høring. Regjeringen vil eventuelt komme tilbake til Stortinget med forslag om dette.

3.2 Gjeldende rett

Privatskolelova § 2-1 gir hjemmel for godkjenning av private skoler med rett til statstilskudd. Bestemmelsens første og andre ledd lyder:

Departementet kan godkjenne private skolar og driftsendringar ved godkjende private skolar. Departementet kan godkjenne at ein grunnskole flyttar verksemda si til ein annan kommune eller at ein vidaregåande skole flyttar verksemda si til ein annan fylkeskommune. Ein skole skal ikkje få godkjenning dersom etableringa vil medføre negative konsekvensar for det offentlege skoletilbodet, eller andre særlege grunnar tilseier at skolen ikkje bør godkjennast. Verts kommunen eller vertsfylket skal få høve til å gi fråsegn før departementet gjer vedtak i saka, og dei kan klage på departementet sitt vedtak. Godkjende skolar har rett til statstilskot etter § 6-1 og til å drive verksemd etter lova.

Skolane skal drive verksemda si på følgjande grunnlag:

- a. livssyn
- b. anerkjend pedagogisk retning
- c. internasjonalt
- d. særskilt tilrettelagd vidaregåande opplæring i kombinasjon med toppidrett

- e. norsk grunnskoleopplæring i utlandet
- f. særskilt tilrettelagd opplæring for funksjonshemma
- g. vidaregåande opplæring i tradisjonshandverksfag

I forarbeidene til § 2-1 første ledd, Ot.prp. nr. 37 (2006–2007), fremgår det at skoler ikke har en rett til godkjenning på de aktuelle grunnlagene dersom de fyller vilkårene, men at departementet etter en skjønnsmessig vurdering kan godkjenne nye skoler eller driftsendringer ved allerede eksisterende skoler. Det følger videre av forarbeidene at den skjønnsmessige vurderingen blant annet bør bygge på hva slags konsekvenser godkjenningen vil få for den offentlige skolestrukturen, på skolefaglige hensyn, behovet for skolen og budsjettmessige hensyn. Departementet har adgang til å stille vilkår for godkjenningen til den enkelte skole.

Vertskommunen eller vertsfylket skal få anledning til å uttale seg før departementet gjør vedtak om godkjenning av nye skoler, om driftsendringer ved allerede etablerte skoler, om flytting av en grunnskole til en annen kommune eller om flytting av en videregående skole til en annen fylkeskommune. Vertskommunen eller vertsfylket kan også klage på departementets vedtak. Fra Prop. 84 L (2014–2015) punkt 5.4.8 siteres:

I vurderingen av innsigelsene fra vertskommunen eller vertsfylket vil det ha betydning hvor godt de negative konsekvensene er sannsynliggjort. Departementet presiserer at det f.eks. ikke vil være tilstrekkelig bare å vise til at kommunen eller fylkeskommunen på prinsipielt grunnlag er negative til etablering av friskoler. Hensynet til en hensiktsmessig saksbehandlingsprosess tilsier at kravet til omfanget av dokumentasjonen ikke bør være mer omfattende at det tilstrekkelig underbygger vertskommunens eller vertsfylkets syn på etableringen av den omsøkte skolen. Departementet vil likevel bemerke at jo bedre og mer relevant en innsigelse fra vertskommunen eller vertsfylket er begrunnet og sannsynliggjort, desto større betydning vil den ha for utfallet av søknadsbehandlingen.

3.3 Høringsforslaget

Departementet foreslo i høringen å ta inn et nytt femte punktum i privatskolelova § 2-1 første ledd om at departementet skal legge vesentlig

vekt på uttalelsen til vertskommunen eller vertsfylket.

3.4 Høringsinstansenes syn

Et flertall av de kommunene og fylkeskommunene som har uttalt seg, støtter eller har ingen merknader til departementets forslag. Rundt halvparten av de instansene som har uttalt seg, er private skoler og deres organisasjoner mv. Disse er imot høringsforslaget. Et stort antall privatpersoner har også uttalt seg negativt til høringsforslaget. Mange av disse viser i sine svar til egne positive erfaringer med private skoler.

KS støtter departementets forslag. KS peker på at etablering av eller driftsendring ved en privat skole kan endre skoletilbudet i et område, og dermed påvirke kommunens eller fylkeskommunens evne til å opprettholde et skoletilbud til de elevene som ønsker å velge en offentlig skole:

Hensynet til elevene som ikke ønsker å velge et privat skoletilbud er derfor også viktig når departementet og direktoratet behandler søknader etter privatskoleloven § 2-1. Kommunenes og fylkeskommunenes vurderinger av disse konsekvensene er nødvendige for å kunne gjøre vurderingene, og nærhetsprinsippet tilsier at disse vurderingene tillegges vesentlig vekt.

KS mener videre at også andre kommuner og fylkeskommuner enn vertskommunen og vertsfylket bør sikres rett til å uttale seg. Siden godkjente privatskoler har hele landet som inntaksområde, peker KS på at særlig nabokommuner påvirkes av etablering av eller driftsendring ved en privat skole:

KS mener derfor det bør sikres at kommuner får uttale seg når en privat videregående skole i eller nær søker om godkjenning eller driftsendring, og når grunn- og ungdomsskoler som søker om det samme ligger nær den.

Askøy kommune støtter departementets forslag. Etter Askøy kommunes syn vil forslaget innebære en styrking av lokaldemokratiet og en mulighet for reell påvirkning på opplæringstilbudet i kommunen:

Vektleggingen vil også kunne tydeliggjøre barnas stemme i utarbeidelse av skoletilbudet deres. Kommunen mener det vil være viktig å

kunne formidle økonomiske og strukturelle konsekvenser av etablering og driftsendringer av private skoler, og at disse konsekvensene vil bli tillagt vesentlig vekt i vurderingen.

Fredrikstad kommune støtter høringsforslaget, og mener at det er til beste for det enkelte lokalsamfunn at barn og unge møtes i fellesskolen uavhengig av hvilken bakgrunn de har. Fredrikstad kommune peker ellers på at:

Når en privatskole opprettes eller utvides er det ikke slik at elevene kommer fra en enkelt skole eller en enkelt klasse i kommunen. De økonomiske konsekvensene blir derfor at Fredrikstad kommune kan miste rammetilskudd tilsvarende en eller flere hele skoleklasser, men at vi likevel må drifte det samme antall klasser på våre skoler med mindre midler.

Lillestrøm kommune støtter også høringsforslaget, og viser til at kommunen har et lovfestet ansvar for grunnskoleopplæring etter opplæringsloven kapittel 13:

For å forvalte dette ansvaret må kommunen planlegge og dimensjonere det offentlige skoletilbudet med utgangspunkt i lokale hensyn. Etablering av nye privatskoler eller endringer i eksisterende privatskoler kan påvirke kommunen på ulike måter, og kommunen er enig i at hensynene som kommunen spiller inn i den enkelte sak bør tillegges vesentlig vekt. Kommunen kjenner best til de lokale forholdene og hensynene, og det er en styrke for det lokale selvstyret dersom det lovfestes at kommunens innspill skal tillegges vesentlig vekt.

Trondheim kommune er enig i høringsforslaget, og understreker i sin uttalelse at det er kommunen selv som best kjenner de lokale forhold og dermed best kan vurdere eventuelle konsekvenser av en etablering av en privatskole eller en utvidelse ved en eksisterende skole vil få lokalt. Trondheim kommune ber om at:

[..] kravet til uttalelsen ikke blir så omfattende at det vil legge hindringer i veien for at kommunen kan gi uttalelse eller reelt sett ikke kan oppfylle sin rett til å uttale seg.

Vestland fylkeskommune støtter høringsforslaget og ber i tillegg om at:

[..] regjeringa ser på korleis ein kan inkludere skuletilbodet til dei private vidaregåande skulane i skulebruksplanane til fylkeskommunane, slik at også det private tilbodet kan endrast når demografi, næringslivets behov og elevanes ønskjer endrar seg, og som gjer at fylkeskommunen må endre det totale opplæringstilbodet.

Kommunene Brønnøy, Vega, Sømna, Vevelstad og Bindal uttaler i en felles høringsuttalelse at:

Selv om ansvaret for videregående opplæring er underlagt fylkeskommunens ansvar, mener de fem kommunene at forslaget kan bidra til å flytte makt fra kommunene på bekostning av økt makt til fylkeskommunene. Dette er uheldig, spesielt fordi det er kommunene som sitter tettest på det lokale næringslivet, og som kjenner næringslivet behov best. Kommunene på Sør-Helgeland mener derfor det er svært viktig at lokale folkevalgtes uttalelser, på kommunenivå, blir lyttet til i saker om utdanningstilbud på videregående nivå som i stor grad berører lokale interesser [..] Bakgrunnen for vårt høringsinnspill er at den foreslåtte endringen som gjelder lokal innflytelse kan påvirke Campus BLÅ videregående skole negativt.

Rogaland fylkeskommune går mot høringsforslaget, og viser til at det i dag er flere private skoler som bidrar positivt til opplæringen av ungdommene i fylket:

Alle elever er forskjellige, og privatskolene legger til rette for at elever som kan falle utenfor offentlig skole kan få hjelp til utdanning innenfor andre rammer. Rogaland fylkeskommune støtter [..] ikke forslaget om å ta inn en ny bestemmelse i privatskolelova § 2-1.

Rogaland fylkeskommune uttaler likevel at den er positiv til at regionale og lokale politikere skal få større mulighet til å si nei til etablering av privatskoler, men mener at regionale og lokale politikere også må få muligheten til å si ja til etablering av privatskoler:

Rogaland fylkeskommune etterlyser en klarere beskrivelse av hvilke krav som skal gjelde for at innsigelser er sannsynliggjort og av betydning. Dersom regjeringen ønsker å øke de regionale og lokale selvstyre, så må dette gjøres ved at muligheten må gjelde for både ja og nei til etablering av privatskoler.

Utdanningsforbundet støtter departementets høringsforslag, og uttaler at den offentlige styringen og kontrollen med utdanningssektoren må forsterkes:

Vi er derfor glade for at regjeringen så tydelig understreker at den ikke ønsker at skolesektoren skal være en arena for konkurranse mellom elever og skoler, og av viktigheten for mangfoldet i samfunnet at elever møtes på de samme skolene uavhengig av hva slags bakgrunn de har.

Utdanningsforbundet fremhever likevel at private skoler har en viktig funksjon for barn og unge ved at de blant annet kan tilby en alternativt pedagogisk retning eller livssyn.

Utdanningsforbundet viser til at det i høringsnotatet er gjort grundig rede for hvilke hensyn som det er relevant å legge vekt på ved behandlingen av søknader om godkjenning av nye private skoler. Utdanningsforbundet mener likevel at det bør tydeliggjøres for vertskommunene hvordan deres uttalelser bør dokumenteres.

Utdanningsforbundet er enig med departementet i at det i enkelte tilfeller kan være sterke nasjonale hensyn som taler for at en privat skole skal kunne etableres mot vertskommunens ønsker:

Vi savner imidlertid en tydeligere presisering, utover distriktshensyn og til opplæring i tradisjonshåndverksfag, av hvilke nasjonale hensyn dette bør være. Det fremstår også som noe uklart hva departementet egentlig legger i «distriktshensyn».

Utdanningsforbundet er positiv til at departementet varsler at det skal utredes ytterligere forslag til lovendringer, som blant annet kan sikre lokale folkevalgtes innflytelse over fremtidig dimensjonering av private skoler som er i drift.

Norges Idrettsforbund og olympiske og paralympiske komite er enig i at lokale og regionale folkevalgte skal få uttrykke sin mening og fremme sine vurderinger i tilknytning til etablering og driftsendringer av private toppidrettsgymnas:

Samtidig er det svært viktig for oss å sikre ivaretagelse av det nasjonale perspektivet i dagens skolemodell. Det er stor tverrpolitisk enighet om at offentlig skole skal utgjøre den dominerende delen av skole-Norge. Behovet for et privat supplement vil derfor naturlig tilhøre et mindretall i befolkningen. De private

skolene er iht. privatskoleloven forpliktet til å ha hele landet som sitt inntaksområde. Dette taler også for at en beslutning om godkjenning av en privat skole, må vurderes i et nasjonalt perspektiv, i tillegg til å lytte til lokale/regionale signaler.» [...]

Abelia går mot høringsforslaget. *Abelia* peker spesielt på forslagetets konsekvenser for de internasjonale skolene:

Norge opplever i dag mangel på arbeidskraft med høyere utdanning innen teknologiske fag. Utfordringene med mangel på kompetanse er ventet å øke fremover, ikke minst på grunn av det teknologidrevne grønne skiftet. Vi kan også vente at forskningen stadig vil bli mer internasjonalisert. Disse utviklingstrekkene øker betydningen av de internasjonale skolene i Norge. Sett i lys av dette, er vi kritiske til forslaget om å ta inn en bestemmelse i privatskolelova § 2-1 om at det ved behandlingen av søknader om godkjenning av nye skoler og driftsendringer ved eksisterende skoler skal legges vesentlig vekt på uttalelsen til vertskommunen eller vertsfylket.

Abelia omtaler også situasjonen for Campus Blå, en videregående skole som ble godkjent på grunnlag av en særskilt profil før dette godkjenningsgrunnlaget ble opphevet. Campus Blå har søkt om godkjenning av et nytt tilbud:

Fylkeskommunen har siden oppstarten vært negativ til Campus BLÅ vgs.[...]. I Campus Blå sitt tilfelle er situasjonen den paradoksale at lokalpolitikere støtter saken, mens vertsfylket (styrt av samme politiske partier) stiller seg negativt.

Abelia mener at høringsforslaget svekkes av at begrepene «særskilte hensyn» og «særlige tilfeller» står uten nærmere presisering:

Vi etterlyser ei avklaring av hvem som skal ha definisjonsmakta her. Hva konkret legger departementet i distriktspolitiske hensyn? Hvem skal avgjøre om det fins distriktspolitiske hensyn å ta hvis de lokale og/eller regionale politikere sier nei? Skal nasjonale organ kunne overstyre lokale/regionale vedtak når hensikten bak lovendringsforslaget ser ut til å være mer makt til lokalt og/eller regionalt nivå?

Sjømat Norge etterlyser på samme måte som *Abelia* en presisering av når det foreligger «særskilte hensyn». Videre ber *Sjømat Norge* i sin høringsuttalelse om en klargjøring av:

[..] hva som legges i distriktspolitiske hensyn. *Sjømat Norge* mener også at næringspolitiske hensyn bør tas inn i presiseringen som en utdypning av begrepet særskilte hensyn.

Kristne Friskolers Forbund (KFF) har forståelse for at det i visse tilfeller må tas hensyn til det kommunale skoletilbudet og at søknader om etablering eller utvidelser må kunne avvises, men mener at det ikke er saklig grunn til å gi kommuner og fylkeskommune større innflytelse på den skjønsmessige vurderingen enn det som gjelder etter dagens lov.

KFF er videre negativ til at departementet i høringsnotatet:

[..] anfører at det [bare] er to konkrete forhold som kan føre til at vertskommune/fylke sin negative uttalelse vil kunne bli tilsidesatt. Det kan gjelde søknad om å tilby tradisjonshåndverk, og det kan handle om distriktspolitiske hensyn. Sistnevnte tilfelle vil sannsynligvis gjelde et svært lite antall søknader, og det er ikke sagt noe om hva distriktspolitiske hensyn i realiteten betyr i denne sammenheng. KFF er overrasket over at KD ser behovet for å frita spesielt disse søknadene mot negative uttalelser fra kommunen eller fylkeskommunen. Dette må tolkes som at KD tar høyde for at det vil være uttalelser fra lokalpolitikere som reelt sett ikke er saklige, men som for søknader for eksempel innen ordinære studieprogram vil gi grunnlag for å avslag, mens for de to nevnte kategorier søknader skal Udir ha en normalt kritisk vurdering av disse uttalelsene. KFF regner med at hvis fylkeskommunen har saklige innvendinger enten søknaden gjelder tradisjonshåndverk eller distriktspolitiske hensyn, vil slike søknader bli avslått som i dag. KFF er mest usikker på hva som vil være avgjørende distriktspolitiske hensyn for å ikke ensidig legge vekt på kommunens eller fylkeskommunens uttalelse. KFF antar at dette handler om å skaffe seg rom for i visse tilfeller å kunne tilsidesette den lokalpolitiske behandlingen uten en presis begrunnelse.

KFF reagerer på at departementet i høringsnotatet varsler at det skal utredes ytterligere forslag til lovendringer som blant annet kan sikre lokale folke-

valgte innflytelse over fremtidig dimensjonering av private skoler som er i drift. KFF mener at dette vil kunne skape stor usikkerhet for skoledriften, særlig i tilfeller hvor det er aktuelt med investeringer i skolebygg og andre anskaffelser med lang levetid. KFF peker i denne sammenheng på at private skoler nødvendigvis må gjøre seg avhengig av relativt stabil elevtilgang for å skape nødvendig sikkerhet for låneopptak:

Trusselen eller usikkerheten om at lokale politikere på relativt kort sikt kan frata frittstående skoler driftsgrunnlaget, er i seg selv ødeleggende for den nokså marginale sikkerheten som kolene har i dag når de søker om lån til skolebygg.

Norske Fag- og Friskolers Landsforbund (NFFL) uttrykker seg også negativt til de varslede utredningene om lokale folkevalgte innflytelse over fremtidig dimensjonering av private skoler som er i drift. NFFL mener at forutsigbarhet er avgjørende for at private skoler skal kunne være gode opplæringsinstitusjoner.

Steinerskoleforbundet er en av flere høringsinstanser som mener at høringsforslaget kan undergrave statens folkerettslige forpliktelser til å la foreldre velge andre skoler enn offentlige:

Dypest sett handler det om tros- og tankefrihet for borgerne. Steinerskoleforbundet mener at staten er forpliktet til å ivareta disse rettighetene likeverdig, uavhengig av hvor i landet elever og foreldre er bosatt. Det likeverdighetskravet er også en menneskerettighet som er sikret gjennom norsk lov. Steinerskoleforbundet mener at grunnleggende verdier som på denne måten er lovbeskyttet, ikke kan tilsidesettes eller undergraves gjennom interesseavveininger basert på slike nyttebetraktninger som departementet fremmer i sitt høringsnotat av 17. desember 2022.

I samme retning uttaler *Jærtun Lutherske Friskule* at ivaretagelse av viktige menneskerettigheter må gjøres på nasjonalt nivå:

Det kan ikke være slik at tilfeldige politiske flertall i de forskjellige kommuner og fylker som skal være en av de mest avgjørende faktor i Norges oppfyllelse av menneskerettighetene for den enkelte innbygger i dette landet. Det er ikke vanskelig å tenke seg at de som ikke ønsker en kristen friskole av prinsipielle grunner, vil kunne lete etter ulemper som en ny fri-

skole vil kunne medføre en kommune. Dersom loven blir vedtatt i den form som ligger i forslaget, vil det bli tilnærmet umulig å opprette friskoler i kommuner med et politisk flertall som er prinsipielt imot friskoler.

Syvendedags Adventistkirken mener at høringsforslaget er uheldig, fordi det:

[..] gir inntrykk av at uttalelser fra vertskommunen eller vertsfylket skal gis vesentlig vekt uavhengig av uttalelsens saklige begrunnelse.

3.5 Departementets vurderinger

3.5.1 Overordnet om forslaget til økt innflytelse for lokale folkevalgte

I tråd med forslaget i høringen, foreslår departementet å ta inn en bestemmelse i privatskolelova § 2-1 første ledd om at det ved behandlingen av søknader om godkjenning av nye skoler og driftsendringer ved eksisterende skoler skal legges vesentlig vekt på uttalelsen til vertskommunen eller vertsfylket. Ved å legge større vekt på lokale uttalelser i slike saker, får beslutninger knyttet til private skoler økt tillit og legitimitet. Dermed styrkes lokaldemokratiet og folkestyret, i tråd med regjeringens tillitsreform hvor et sentralt formål er å gi økt handlingsrom til kommuner og fylkeskommuner.

Kommunen og fylkeskommunen har et lovfestet ansvar for henholdsvis grunnskoleopplæring og videregående opplæring, jf. opplæringslova kapittel 13. Dette lovfestede ansvaret innebærer blant annet at kommunene og fylkeskommunene må planlegge og dimensjonere det offentlige skoletilbudet med utgangspunkt i lokale hensyn, som blant annet demografi, geografi og økonomi. Godkjenningsordningen i dagens privatskolelov bygger på prinsipper som i all hovedsak har ligget til grunn siden den tidligere privatskoleloven fra 1985.

Formålet med privatskolelova er å medvirke til at det kan opprettes og drives private skoler, slik at foreldre og elever kan velge andre skoler enn de offentlige, jf. privatskolelova § 1-1 første ledd. Flere av høringsinstansene, blant andre *Jærtun Lutherske Friskule* og *Steinerskoleforbundet*, stiller spørsmål ved høringsforslaget forhold til Norges folkerettslige forpliktelser.

Etter departementets vurdering vil forslaget om å ta inn en bestemmelse i privatskolelova § 2-1 om at det skal legges vesentlig vekt på uttalelsen til vertskommunen eller vertsfylket, ikke være i strid med Norges folkerettslige forpliktelser etter

blant annet Den europeiske menneskerettighetskonvensjonen protokoll 1 artikkel 2. Norges folkerettslige forpliktelser innebærer at staten er forpliktet til å la foreldre velge andre skoler enn offentlige dersom det er nødvendig ut fra foreldrenes religiøse eller filosofiske overbevisning. Norge er imidlertid ikke forpliktet til å bidra økonomisk, eller på annen måte, til driften av slike skoler.

Dersom Norge velger å bidra økonomisk til private skoler, stilles det visse krav til at det skjer på en ikke-diskriminerende måte. Etter departementets syn er Norges folkerettslige forpliktelser med hensyn til grunnskoler innfridd gjennom opplæringslova § 2-12 om godkjenning av private grunnskoler uten rett til statstilskudd og opplæringslova § 2-13 om hjemmeundervisning. På videregående skoles nivå er det fri etableringsrett. Private videregående skoler uten godkjenning har likevel ikke eksamensrett, eller rett til å skrive ut vitnemål. Departementet viser til Ot.prp. nr. 37 (2006–2007) punkt 4 og Innst. O. nr. 88 (2006–2007) punkt 2.1 for en mer utførlig drøftelse av Norges folkerettslige forpliktelser.

Forslaget om endring i § 2-1 innebærer at vertskommunens eller vertsfylkets uttalelse skal tillegges større vekt enn etter dagens bestemmelse når vertskommunen eller vertsfylket er negativ til en søknad om godkjenning av en ny privatskole eller driftsendring ved en eksisterende skole. Departementet mener at forslaget vil innebære en styrking av lokaldemokratiet, slik blant andre *Askøy kommune* også har bemerket. Departementet er enig med *KS* om at etablering av eller driftsendring ved en privat skole kan påvirke kommunens eller fylkeskommunens evne til å opprettholde et skoletilbud til de elevene som ønsker å velge en offentlig skole. Dette tilsier at kommunenes og fylkeskommunenes vurderinger av disse konsekvensene er nødvendige og bør tillegges vesentlig vekt.

De sentrale elementene i godkjenningsordningen er lovens krav om godkjenningsgrunnlag, at søknader om godkjenning skal vurderes skjønnsmessig og at vertskommunen eller vertsfylket har rett til å uttale seg om konsekvensene etablering av en privat skole eller driftsendringer ved en eksisterende privat skole vil ha for det offentlige skoletilbudet i kommunen eller fylkeskommunen. Privatskolelova gir ingen rett til godkjenning, men fast forvaltningspraksis tilsier at en skole får godkjenning dersom den oppfyller lovens minstekrav (læreplaner, ordensreglement mv.), godkjenningen ikke vil gi negative konsekvenser for det offentlige skoletilbudet eller det foreligger andre særlige grunner som tilsier at søknaden om godkjenning må avslås.

Dagens godkjenningsordning innebærer at det må gjøres en avveining mellom hensynet til muligheten for å etablere og drive privatskoler på den ene siden, og hensynet til kommunens og fylkeskommunens ansvar for det offentlige skoletilbudet på den andre siden. Godkjenningsordningen bør etter departementets syn fortsatt innebære at departementet gjør en skjønnsmessig vurdering av de momentene som er relevante for å ivareta disse hensynene. Hensynet til forutsigbarhet og planlegging, dimensjonering og organisering av det offentlige skoletilbudet tilsier imidlertid at vertskommunen og vertsfylket bør ha større innflytelse i saker som gjelder godkjenning etter privatskolelova enn det som følger av dagens lovbestemmelse. Departementets forslag er ment å ivareta dette ved at det skal legges vesentlig vekt på vertskommunens og vertsfylkets uttalelse.

Departementet har merket seg forslaget fra *Rogaland fylkeskommune* om at det også bør legges vesentlig vekt på uttalelsene i de tilfellene der vertskommunen eller vertsfylket er positiv til en søknad. Departementet bemerker at det vil ha særlig betydning å legge vekt på uttalelsen når vertskommunen eller vertsfylket ikke støtter en søknad om etablering av en ny skole eller driftsendring ved en eksisterende for å sikre kommunens eller fylkeskommunens mulighet til å ivareta helheten i skolestrukturen.

Vertskommunen eller vertsfylket har en rett til å uttale seg, men ikke en plikt. Departementets erfaring er at kommunen eller fylkeskommunen benytter seg av uttaleretten i de sakene der de mener det er nødvendig med en uttalelse. Departementet vil for ordens skyld presisere at dersom kommunen eller fylkeskommunen ikke uttaler seg til saken, vil det normalt forstås slik at kommunen eller fylkeskommunen ikke mener at etablering av en privatskole eller driftsendringer ved en eksisterende skole vil ha negative konsekvenser.

Til KS' forslag om at også nabokommuner og nabofylker bør få uttale seg, viser departementet til det forvaltningsrettslige kravet om at en sak skal være så godt opplyst som mulig før det treffes vedtak, jf. forvaltningsloven § 17. Utdanningsdirektoratet er delegert myndigheten til å behandle søknader om godkjenning av nye skoler og driftsendringer ved eksisterende skoler, og departementet er klageinstans. Dersom det er nødvendig for å sikre at saken er godt nok opplyst, kan Utdanningsdirektoratet som førsteinstans og departementet som klageinstans, innhente uttalelser og dokumentasjon fra andre berørte parter. Det kan for eksempel være behov for å innhente uttalelser fra sentrale forbund eller

bransjeorganisasjoner, men også fra andre kommuner eller fylkeskommuner som kan bidra til å opplyse saken.

Departementets lovforslag betyr at vertskommunens eller vertsfylkets uttalelse skal tillegges større vekt enn etter dagens bestemmelse i de tilfeller disse er negative til søknadene om godkjenning av en ny privatskole eller driftsendring ved en eksisterende skole. Departementet vil understreke at forslaget ikke innebærer at vertskommunen eller vertsfylket får en vetorett.

Departementet ser at det kan være hensyn som tilsier at en privatskole bør få godkjenning, selv om søknaden ikke får støtte i vertskommunen eller vertsfylket. Det bør derfor i særlige tilfeller fortsatt være mulig å gi godkjenning selv om dette ikke støttes av vertskommunen eller vertsfylket. Det kan for eksempel være aktuelt om distriktpolitiske hensyn tilsier at skolen bør få godkjenning. Barns interesser skal vektlegges som et grunnleggende hensyn. Hensynet til barnets beste tilsier at det i vurderingen av om det foreligger slike distriktpolitiske hensyn, vil være relevant å legge vekt på blant annet reisetid for elever i grunnskolen og om det i det aktuelle området finnes skoler som tilbyr opplæring på det grunnlaget det søkes om godkjenning på, for eksempel en anerkjent pedagogisk retning. Barn har også interesse av at opplæringen holder høy kvalitet. Behovet for opplæring i tradisjonshåndverksfag er et annet eksempel som kan tilsi at en skole bør få godkjenning selv om søknaden ikke støttes av vertskommunen eller vertsfylket. Disse eksemplene er ikke uttømmende.

Departementet viser til at flere av høringsinstansene har bedt departementet presisere hva som ligger i begrepet særlige tilfeller.

Departementet vil understreke at formuleringen «i særlige tilfeller» innebærer at det vil være en klar terskel for å godkjenne en ny privatskole eller utvidelser ved en eksisterende skole dersom de lokale folkevalgte går mot dette. De nevnte hensynene er mulige eksempler på hva Utdanningsdirektoratet eller departementet kan legge vekt på og er ikke ment å være uttømmende eksempler på hva som kan begrunne at det foreligger et særlig tilfelle. Om det foreligger et særlig tilfelle, vil bero på en helt konkret vurdering som må foretas av Utdanningsdirektoratet som godkjenningmyndighet, og eventuelt departementet som klageinstans.

Departementet har merket seg at flere av høringsinstansenes er skeptiske til at departementet vil utrede ytterligere forslag til lovendringer som kan sikre lokale folkevalgtes innflytelse over fremtidig dimensjonering av private skoler som er

i drift. Departementet understreker at eventuelle forslag til lovendringer som følge av disse utredningene vil bli sendt på offentlig høring på ordinær måte.

3.5.2 Nærmere om saksbehandlingen og den skjønnsmessige vurderingen av negative konsekvenser

Til *Utdanningsforbundet* og *Trondheim kommunes* uttalelser om dokumentasjon og krav til vertskommunens eller vertsfylkets uttalelse, viser departementet til at forvaltningsloven § 17 innebærer at saken skal være så godt opplyst som mulig før det treffes vedtak. Departementet understreker at det derfor har betydning for Utdanningsdirektoratets søknadsbehandling at vertskommunen eller vertsfylket gjør en tilstrekkelig vurdering av de ulike hensynene basert på de lokale forholdene som er relevante for den konkrete søknaden fra privatskolen. Utdanningsdirektoratet gir i sin veiledning nærmere informasjon til kommunene og fylkeskommunene om dette.

Hensynet til en god saksbehandlingsprosess tilsier at kravet til omfanget av dokumentasjonen ikke bør være mer omfattende enn at det tilstrekkelig underbygger vertskommunens eller vertsfylkets syn på den aktuelle søknaden om godkjenning etter privatskolelova. Departementet vil likevel understreke at jo bedre og mer relevant en uttalelse fra vertskommunen eller vertsfylket er begrunnet og sannsynliggjort, desto større betydning vil den ha for utfallet av søknadsbehandlingen.

Vedtak om godkjenning er enkeltvedtak, jf. forvaltningsloven § 2 første ledd bokstav b. Forvaltningsrettslige krav til saklighet og likebehandling skal sikre at vedtakene ikke blir vilkårlige. Vedtak om godkjenning kan påklages, både av skolen og av vertskommunen eller vertsfylket. Vedtaksmyndigheten er delegert til Utdanningsdirektoratet, og departementet er klageinstans. En sak skal være så godt opplyst som mulig før det gjøres vedtak, jf. forvaltningsloven § 17. Forvaltningsloven § 24 setter krav om at vedtak skal begrunnes.

Privatskolelova § 2-1 andre ledd innebærer at en skole ikke skal få godkjenning dersom dette vil ha negative konsekvenser for det offentlige skoletilbudet. Det vil i mange tilfeller være flere faktorer som har betydning for vurderingen av hvilke konsekvenser etablering av en privatskole eller driftsendringer ved en eksisterende privatskole vil ha for det offentlige skoletilbudet. Flere faktorer vil være usikre og kan påvirke hverandre på ulik

måte. I privatskolelovas forarbeider og gjennom forvaltningspraksis er det derfor akseptert at ikke enhver konsekvens av godkjenning etter privatskolelova vil være negativ i den forstand at søknaden om godkjenning må avslås. Behov for strukturelle endringer i det offentlige skoletilbudet skjer kontinuerlig, blant annet som følge av tilflytting og utflytting.

Departementets forslag innebærer at godkjenning fortsatt skal bygge på en skjønnsmessig vurdering av hvilke negative konsekvenser godkjenning etter privatskolelova vil ha for vertskommunen eller vertsfylket. Gjennom forvaltningspraksis er det flere momenter som er relevante i denne vurderingen. Disse momentene vil fortsatt ha relevans med departementets lovforslag.

I vurderingen om en privatskole skal få godkjenning, er det for eksempel helt sentralt at godkjenning gis innenfor de rammene som ivaretar hensynet til elevenes rettssikkerhet. Elever i grunnskolen har rett og plikt til grunnskoleopplæring, jf. opplæringsloven § 2-1, og ungdom som har fullført grunnskolen eller tilsvarende, har rett til videregående opplæring etter opplæringsloven § 3-1. Retten til opplæring kan tas ut på en privatskole.

Etablering av en ny privatskole eller driftsutvidelser ved en eksisterende kan videre ha budsjettmessige konsekvenser for kommunen eller fylkeskommunen. Konsekvensene vil i stor grad være knyttet til de endringene i skolestrukturen kommunen eller fylkeskommunen må gjøre som følge av etableringen eller driftsutvidelsen. Konsekvenser for kommunens eller fylkeskommunens økonomi er relevant dersom godkjenning etter privatskolelova innebærer at det legges unødige bindinger på skolestrukturen og begrenser kommunens eller fylkeskommunens evne og mulighet til å gjøre økonomiske prioriteringer og omprioriteringer. I tilfeller der det allerede er gjort investeringer knyttet til nye skoleprosjekter, vil dette ha særlig betydning. Det har også betydning om en eventuell godkjenning etter privatskolelova vil føre til nedleggelse av offentlige skoler fordi elevgrunnlaget blir for dårlig.

Departementet viser videre til at godkjenning etter privatskolelova ikke skal gjøre det vanskeligere for elever å velge en offentlig skole. Dermed er det relevant å se på tilknytning til nærskolen og rimelig reisevei for de elevene som ønsker å gå på en offentlig skole.

Fylkeskommunen har ansvaret for formidling av læreplasser, jf. opplæringsloven § 3-3. Dette ansvaret omfatter også elever som har gått Vg1 og Vg2 på en privat videregående skole. Muligheten

til å skaffe læreplasser er derfor relevant i den skjønnsmessige vurderingen. Vertsfylkets vurdering av om det blir vanskelig å opprettholde desentraliserte tilbud som følge av sviktende elevgrunnlag som følge av godkjenning etter privatskolelova, er også relevant i vurderingen.

Gjennom forvaltningspraksis har spørsmålet om vektleggingen av behovet for privatskolen blitt vurdert. I merknaden til privatskolelova § 2-1 i Ot.prp. nr. 37 (2006–2007) er behovet for skolen nevnt som ett av momentene i den skjønnsmessige vurderingen. Dette er videreført ved senere lovendringer, jf. merknaden til § 2-1 i Prop. 84 L (2014–2015). Departementet viser også til Prop. 98 L (2021–2022) hvor det i punkt 2.1 heter:

Departementet viser blant annet til at lokale folkevalgtes vurderinger av hvilken virkning etablering av en privat skole vil ha for den lokale skoleplanleggingen, hvilket behov det er for den omsøkte skolen, og hvor stor andel private skoler og elevplasser det allerede finnes i kommunen eller fylkeskommunen, kan være relevante momenter i en uttalelse fra kommunen eller fylkeskommunen.

Spørsmål om behov for skolen har særlig aktualisert seg i forbindelse med godkjenningssøknader på grunnlagene i § 2-1 andre ledd bokstav c om internasjonale skoler og bokstav d om særlig tilrettelegging i kombinasjon med toppidrett, gjerne

kalt toppidrettsgymnas. For internasjonale skoler er behovsvurderingen særlig knyttet til muligheten for rekruttering av nødvendig utenlandsk arbeidskraft, og at internasjonale skoler kan være til nytte for elever som har gått på tilsvarende skoler i utlandet, jf. Ot.prp. nr. 37 (2006–2007). For toppidrettsgymnas blir behovsvurderingen særlig relevant fordi toppidrettstilbudene retter seg mot en mindre krets av utøvere som driver idrett på høyt nivå, jf. Prop. 84 L (2014–2015).

Selv om de to nevnte grunnlagene har fått en særlig omtale knyttet til vurderingen av behov, vil departementet presisere at en vurdering av behovet vil kunne være relevant også for de øvrige godkjenningss grunnlagene i loven, for eksempel i tilfeller hvor en søknad om godkjenning er begrunnet med etterspørsel etter elevplasser. Departementet vil understreke at behovsvurderinger i utgangspunktet vil kunne inngå som ett moment i en bred skjønnsmessig vurdering. Dersom lovens vilkår er oppfylt og etableringen ikke vil ha negative konsekvenser for det offentlige skoletilbudet i vertskommunen eller vertsfylket, vil det etter departementets syn som utgangspunkt ikke være aktuelt å avslå en søknad utelukkende begrunnet i manglende behov for det omsøkte tilbudet.

Skolefaglige hensyn er også et moment som er relevant i den skjønnsmessige vurderingen, selv om dette momentet i praksis har vært tillagt liten vekt som moment alene.

4 Statstilskudd til skoler godkjent etter privatskolelova kapittel 6A

4.1 Bakgrunnen for forslaget

Stortinget fattet under behandlingen av statsbudsjettet for 2023 vedtak som innebærer at statstilskuddet til skoler godkjent etter privatskoleloven kapittel 6A må reduseres fra 75 prosent til 65 prosent fra skoleåret 2023/2024.

4.2 Gjeldende rett

Kapittel 6A om diverse skolar som gir yrkesretta opplæring, kom inn i privatskolelova med virkning fra 1. januar 2021. I perioden 1. juli 2010 til 1. januar 2021 var skolene regulert i et eget kapittel i lov 19. juni 2009 nr. 95 om voksenopplæring (voksenopplæringsloven). Før den tid var denne typen skoler regulert av tidligere privatskolelov-givning.

Skoler godkjent etter kapittel 6A skal ha læreplaner som er på nivå over grunnskoleopplæring, og de definerer selv sitt eget faglige og/eller verdimessige grunnlag, jf. privatskolelova § 6A-2. I motsetning til opplæring ved videregående skoler godkjent etter § 2-1 i privatskolelova, fører opplæring ved skoler godkjent etter kapittel 6A ikke frem til studiekompetanse, yrkeskompetanse eller grunnkompetanse etter opplæringslova § 3-3 første ledd.

Privatskolelova § 6A-6 tredje første punktum lyder:

Skolane får statstilskot til godkjend opplæring og får dekt 75 prosent av dei driftsutgiftene som kjem innunder tilskotsgrunnlaget ved statstilskot.

Privatskolelova § 6A-6 fjerde ledd tredje punktum lyder:

Skolepengane kan utgjere inntil 25 prosent av tilskotsgrunnlaget etter tredje ledd [..]

4.3 Høringsforslaget

Departementet foreslo i høringen å endre loven slik at størrelsen på statstilskuddet og skolepengene til skoler godkjent etter privatskolelova kapittel 6A skal fastsettes i forskrift.

4.4 Høringsinstansenes syn

Et flertall av de kommunene og fylkeskommunene som har uttalt seg til forslaget om endringer i statstilskudd, støtter eller har ingen merknader til departementets forslag. De private skolene og deres organisasjoner er alle negative til høringsforslaget. En rekke privatpersoner har også uttalt seg negativt. Mange av disse viser i sine svar til egne positive erfaringer med skoler godkjent etter privatskolelova kapittel 6A.

Viken fylkeskommune støtter forslaget om å flytte de aktuelle tilskuddsbestemmelsene fra privatskolelova § 6A-6 og forskrift til privatskolelova kapittel 6A.

Kragerø kommune er vertskommune for Kragerø Kunstscole AS og uttaler at den:

[..] ser med stor bekymring på at man ønsker å legge større økonomisk belastning på studenter ved vår skole med en ramme reduksjon fra 75%-65% statlig støtte.

Kragerø kommune skriver videre at den i over ti år har brukt både ressurser og hatt et stort ønske om å bygge opp en kunstscole:

Studentene hos Kragerø Kunstscole er i hovedsak unge mennesker som søker en litt mer utradisjonell utdanning enn hva flertallet av våre unge velger. Vi ser hvilken berikelse det har vært for Kragerø som en mindre småby langs kysten å styrke mangfoldet av unge mennesker og gir en ny dimensjon til byen og kommunen i en ellers roligere tid for Kragerø.

Nesodden kommune er vertskommune for en annen av de skolene som er godkjent etter privatskolelova kapittel 6A, nemlig Norsk Yrkesdykkerskole (NYD). Nesodden kommune peker i sitt høringssvar på at NYD er en verdensledende skole innen yrkesdykking, og siden 1989 har utdannet over 3500 yrkesdykkere:

Skolen er ikke en konkurrent til eksisterende utdanningstilbud, men et supplement som bidrar til arbeidsplasser og utviklingsmuligheter i Norge. Etter endt utdanning blir man direkte kvalifisert som yrkesdykker, og de fleste får jobb omgående og bidrar inn i nøkkelroller i felleskapet for videre vekst.

Nesodden kommune uttaler at NYD representerer et kompetansemiljø som blir viktig i den fremtidige utviklingen i Norge og i Nesodden kommune, og ber om at denne skolen skjermes for reduksjonen i tilskuddsandel fra staten.

Norsk Bransjeforening for Undervannsentreprenører går mot høringsforslaget og reduksjonen i statstilskudd til skoler godkjent etter privatskolelova kapittel 6A, og ber om at NYD skjermes:

NBU merker seg at det i høringsutkastet ytres ønske om å prioritere ressurser til utdanning som gir formell kompetanse, og at skoler som Norsk Yrkesdykkerskole ikke gir elevene formell kompetanse i opplæringslovens forstand. Innenfor dykking er det kun Petroleums-tilsynets klasse 1 dykkersertifikat og Arbeids-tilsynets dykkebevis B som er godkjente kompetansebevis for å utføre dykkeoppdrag.

Norsk Yrkesdykkerskole ber selv i sin høringssvar uttalelse om å bli skjermet fra reduksjonen i statstilskudd:

[..] inntil man har funnet en ny modell for å ivareta finansiering av en utdanning som er kritisk for viktige næringer i Norge.

NYD uttaler videre i sitt høringssvar at de foreslåtte kuttene rammer en yrkesrettet utdanning som det er stort behov for i arbeidsmarkedet, og at konsekvensene ikke er tilstrekkelig utredet.

Human Etisk Forbund støtter høringsforslaget, og uttaler at skoler som i dag får støtte etter privatskolelova kapittel 6A bør:

[..] etterstrebe et godt nok faglig nivå til å bli godkjent som folkehøgskoler eller fagskoler.

Øvrige skoletilbud kan nok omorganiseres til voksenopplæringstilbud jf. voksenopplæringsloven.

Den norske kirke går mot høringsforslaget, og peker særlig på at dette vil ramme bibelskolene og gjøre det vanskeligere for elever fra lavinntekstbakgrunn å velge bibelskole:

Kirkerådet mener at disse skolene bidrar til nyttig kompetanse for både kirkesamfunn og for samfunnet for øvrig. For Den norske kirke og andre kirkesamfunn, som sammen er viktige bidragsytere i det norske samfunnet, er bibelskolene en viktig rekrutteringsarena til videre frivillig og lønnet arbeid. [...] For at samfunnet skal være reelt livssynsåpent, er det viktig med kompetanse på religiøse tekster. I tråd med det livssynsåpne samfunnet er bibelskolene derfor et viktig tilbud for de som ønsker å øke sin kompetanse innen tro og livssyn, og som ønsker å gjøre dette innenfor en ramme som det offentlige ikke i dag tilbyr et likeverdig tilbud til.

Indremisjonsforbundet er negativ til høringsforslaget om å gi departementet hjemmel til å fastsette tilskuddsandelen i forskrift, og peker på at skolene trenger forutsigbarhet og at:

[..] korte varsler som ulike regjeringer kan gjøre i en forskrift vil ikke være tjenlig for skoledriften. Mange av skolene som faller innunder kapittel 6A i privatskoleloven bidrar til uvurderlig rekruttering til lønnet og frivillig arbeid i samfunnet, og fortjener høy status som sådan. Vi tror ikke de nevnte forslagene fra regjeringen bidrar til det.

Kristne Friskolers Forbund (KFF) uttaler i sitt høringssvar at kapittel 6A-skolene har en viktig samfunnsmessig verdi:

Det er fullt mulig å vise en rekke eksempler på at bibelskoler i likhet med folkehøgskoler har bidratt til at elever har beveget seg fra utenforskap og personlige utfordringer til å fungere i samfunnslivet på den måten at de bidrar positivt i sitt nærmiljø og kommer i arbeid. KFF vil i denne sammenhengen særlig peke på Evangeliesenterets bibelskole som gir et stort bidrag på dette området. Den samfunnsmessige verdien av disse tilfellene er stor, og de menneskelige faktorene er også viktige.

KFF går mot forslaget om å flytte hjemmelen til å fastsette størrelsen på statstilskuddet og skolepengene fra privatskolelova kapittel 6A til forskrift:

Privatskolelovens fulle navn er «Lov om private skoler med rett til statstilskudd». Vi mener navnet på loven blir på grensen til villedende når prosentandelen tilskudd flyttes ut av den loven som gir skolene rett på tilskudd. Den foreslåtte lovteksten beskytter jo ikke mot at statstilskuddet gjøres så lite at det reelt sett er å regne for ikke-eksisterende.

Norske Fag- og Friskolers Landsforbund (NFFL) skriver i sitt høringssvar at kapittel 6A-skolene bidrar til et større utdanningsmangfold, og ikke på noen måte går utover den offentlige skolen. NFFL mener at det at:

[..] reduksjonen i driftstilskuddet skal gjelde fra høsten 2023, vil sette skolene i en krevende økonomisk situasjon. Skolene må gi søkere og eksisterende elever forutsigbarhet og derfor vil det være vanskelig å oppjustere skolepenger allerede høsten 2023. Det er utfordrende å drive seriøse opplæringsinstitusjoner hvis betingelsene for drift skal være så lite forutsigbare. Departementet foreslår også at bestemmelsen om tilskudd skal flyttes fra loven til forskrift. Dette bidrar til mindre forutsigbarhet for skolene og svekker deres mulighet til å være ansvarlige opplæringsinstitusjoner med en langsiktig kvalitetsbygging.

NLA Høgskolen uttaler seg negativt til høringsforslaget og argumentet om at statlige ressurser i utdanningssektoren bør kanaliseres mot opplæringsvirksomhet som gir formell kompetanse:

Ei slik innsnevring av opplæringsvirksomhet til formell kompetanse høver dårleg med det nye læreplanverket. Der er det snakk om eit verdiløft som legg vekt på eit dobbelt oppdrag, både utdanning og danning. Utdanning fører til formell kompetanse, medan danning kan ikkje målast, eller formaliserast. Både bibelskular og folkehøgskular leier mot danning – utvikling av dei personlege eigenskapane hjå elevane.

Kunsthøgskolen i Oslo mener at høringsforslaget og reduksjonen i statstilskudd kan svekke rekrutteringen til høyere kunstutdanning:

I Norge finnes det 11 kunstscoler (forskoler). Fire av disse ligger under privatskolelova

kap. 6A. Dette er Kragerø Kunstscole, Oslo Fotokunstscole, Prosjektskolen Kunstscole og Strykejernet Kunstscole. Vi ser med bekymring på konsekvensene et statlig kutt til disse skolene kan medføre [...] Presset den norske forskolen nå utsettes for vil få alvorlige konsekvenser for rekrutteringen av norske studenter inn i kunstutdanningen.

Forum for kunstfaglig utdanning peker i sin høringsuttalelse på at mange av kapittel 6A-skolene er viktige for rekrutteringen til høyere utdanning:

Nesten uten unntak har alle studenter innen visuelle kunstfag ved universitet og høyskoler i Norge gått på en av våre skoler før de kom inn på høyere kunst-utdanning. Altså opptaksprøver som er ferdighetsbaserte.

Universitetet i Bergen, fakultet for kunst, musikk og design er mot høringsforslaget, og viser til at kunstscolene under kapittel 6A privatskolelova fyller et viktig kompetansebehov i samfunnet:

KMD tror også at rekrutteringen av norske søkere til våre opptaksprøvebaserte studier på bachelornivå i samtidskunst og design svekkes betydelig.

Ansgar bibelscole viser i sitt høringssvar til at bibelscolene ikke har noen paralleller i eller er i konkurranse med den offentlige skolen.

Derimot er Ansgar bibelscole, som har studenthjem, i høy grad parallell til folkehøgskoler. Vi mener derfor at vi enten bør få opprettholdt vårt tilskudd som det er i dag, eller at vi burde få mulighet til å søke oss over til et annet skoleslag, dersom regjeringen/Ap mener at bibelscoler ikke bør få offentlig tilskudd.

Bibelskolen LINK vektlegger i sin høringsuttalelse at bibelscolene er en viktig rekrutteringsarena inn mot lønnede og ulønnede stillinger i kirker og ideelle organisasjoner som driver med bistand og misjon, og at en reduksjon i statstilskuddet vil være krevende for skolen:

Når rammevilkårene endres, vil det også kunne gå ut over kvaliteten og det tilbudet vi ønsker å tilby som skole. Reduksjonen i tilskuddsandel vil tvinge oss til å øke skolepengene, slik at den økonomiske belastningen

blir større for elevene. Vi mener det blir feil å legge kostnadene på elevene, da det kan medføre at færre elever vil få mulighet til å ta et år på bibelskole.

4.5 Departementets vurderinger

Opplæring ved skoler godkjent etter privatskolelova kapittel 6A Diverse skolar som gir yrkesretta opplæring fører ikke frem til studiekompetanse, yrkeskompetanse eller grunnkompetanse i opplæringslovens forstand. Departementet mener at statlige ressurser i utdanningssektoren som utgangspunkt bør kanaliseres mot opplæringsvirksomhet som gir formell kompetanse. Departementet mener videre at det bør reguleres i forskrift, og ikke i lov som i dag, hvor stor andel av tilskuddsgrunnlaget skolene har krav på å få dekket ved statstilskudd. Det samme gjelder hvor stor andel av tilskuddsgrunnlaget skolene kan ta i skolepenger. Som oppfølging av det vedtatte statsbudsjettet for 2023, og med forbehold om Stortingets tilslutning til den foreslåtte lovendringen, tar departementet sikte på å fastsette i forskrift at skoler godkjent etter privatskolelova kapittel 6A fra skoleåret 2023/24 får dekket 65 prosent av de driftsutgiftene som kommer innunder tilskuddsgrunnlaget ved statstilskudd, og at de kan ta inntil 35 prosent av dette grunnlaget i skolepenger.

Det er i dag godkjent og i drift 28 skoler etter kapittel 6A. Flertallet av disse (21) er bibelskoler. Utover dette regulerer dette kapitlet fire kunstskoler, noen skoler innen musikk og dans og Norsk Yrkesdykkerskole.

Departementet foreslår å endre privatskolelova § 6A-6 tredje og fjerde ledd, slik at departementet i forskrift fastsetter hvor stor andel av de driftsutgiftene som kommer under tilskuddsgrunnlaget skolene får i statstilskudd og hvor stor andel av tilskuddsgrunnlaget som skolepengene kan utgjøre.

Departementet viser til at reglene om den nærmere størrelsen på hvor stor andel av tilskuddsgrunnlaget skolene har krav på i tilskudd, retter seg mot en avgrenset gruppe skoler. Disse skiller seg på avgjørende måter fra private skoler godkjent etter § 2-1 i loven ved at opplæring ved disse skolene ikke fører frem til studiekompetanse, yrkeskompetanse eller grunnkompetanse i opplæringslovas forstand. Departementet mener derfor at reglene om hvor stor andel av tilskuddsgrunnlaget skolene har krav på i tilskudd, og tilsvarende hvor stor andel av tilskuddsgrunnlaget skolene maksimalt kan kreve i skolepenger, mest hen-

siktsmessig bør reguleres i forskrift. Departementet viser i denne sammenheng til at detaljerte tilskuddsbestemmelser på en rekke samfunnsområder er regulert i forskrift. Departementet viser også til Justis- og beredskapsdepartementets veileder om lovteknikk og lovforberedelse punkt 2.2.3, hvor det heter at tekniske detaljregler kan plasseres i forskrift, særlig hvis de i praksis bare retter seg mot en avgrenset brukergruppe.

Departementet har forståelse for bekymringene fra flere høringsinstanser, blant andre *Indremisjonsforbundet*, om at en regulering av størrelsen på statstilskuddet og skolepengene i forskrift vil kunne gi mindre forutsigbarhet for skolene. Departementet vil likevel understreke at eventuelle endringer i forskrift på samme måte som endringer i lov krever at det gjennomføres offentlig høring, og at det vil være en åpen prosess forut for eventuelle endringer.

Departementet har merket seg at mange av høringsinstansene fremhever skolenes særpreg på ulike områder, og at flere av de berørte skolene og deres organisasjoner ber om å bli skjermet fra de foreslåtte endringene.

Departementet ser at skoler som er godkjent etter privatskolelova kapittel 6A er særpregede, og på ulike måter kan gi verdifulle tilbud til sine elever og til samfunnet. Når departementet likevel foreslår å redusere andelen statstilskudd til disse skolene med ti prosent, er dette begrunnet med at opplæring ved skolene ikke gir formell kompetanse i form av studiekompetanse, yrkeskompetanse eller grunnkompetanse etter opplæringslova § 3-3 første ledd. Departementet legger til grunn at ressursene i utdanningssektoren som utgangspunkt bør prioriteres på opplæringsvirksomhet som gir formell kompetanse. Departementet finner det ikke urimelig at elevene ved disse skolene finansierer noe mer av kostnadene gjennom skolepenger.

Departementet vil som ledd i oppfølgingen av Oxford Research' evaluering av tilskuddsordningen til skoler som er regulert under daværende kapittel 4 i voksenopplæringsloven (nåværende kapittel 6A i privatskolelova) av 2020, foreta en nærmere gjennomgang av disse skolene.

Etter departementets syn, er forslaget i tråd med EØS-avtalens forbud mot statsstøtte. Departementet viser til at EØS-avtalen ikke omfatter utdanningsfeltet, og at det er opp til det enkelte medlemsland å bestemme innholdet i og organiseringen av det nasjonale utdannings-systemet. Forbudet mot offentlig støtte i EØS-avtalen artikkel 61(1) må likevel overholdes. For å omfattes av EØS-avtalens regler om offentlig

støtte, må støttemottaker blant annet være et foretak som driver økonomisk aktivitet, til vanlig beskrevet som å levere varer eller tjenester i et marked. Utdanning som er en del av det nasjonale utdanningssystemet og er under tilsyn av staten, og som helt eller i hovedsak er finansiert av offentlige midler, anses ikke som økonomisk aktivitet og er ikke omfattet av forbudet mot offentlig støtte. Et sentralt element i vurderingen av om virksomheten er økonomisk eller ikke-økonomisk er hvor stor andel av kostnadene som er finansiert av det offentlige. Det er ikke klart hvor stor andel av kostnadene som må være dekket av offentlige midler for at virksomheten skal anses som ikke-økonomisk aktivitet.

Departementets oppfatning er at en andel offentlig finansiering på 65 prosent av tilskuddsgrunnlaget medfører at utdanningstilbudet i hovedsak er finansiert av offentlige midler, og at skolene ikke driver økonomisk aktivitet i EØS-rettslig forstand.

Med forbehold om Stortingets tilslutning til forslaget i proposisjonen, tar departementet sikte på å forskriftsfeste at skoler godkjent etter privatskolelova kapittel 6A fra skoleåret 2023/24 får dekket 65 prosent av de driftsutgiftene som kommer innunder tilskuddsgrunnlaget ved stats-tilskudd, og at de kan ta inntil 35 prosent av dette grunnlaget i skolepenger.

5 Økonomiske og administrative konsekvenser

Private skoler får tilskudd per elev etter satser som bygger på de gjennomsnittlige utgiftene i den offentlige skolen. Samlet (fylkes)kommuneramme justeres årlig som en del av statsbudsjettprosessen, basert på oppdaterte elevtall i private skoler og begrunnet i reduserte utgifter for disse elevene. I tillegg får kommuner og fylkeskommuner som har elever i private skoler, et uttrekk i sitt rammetilskudd. Det totale beløpet som er trukket inn på landsbasis, blir fordelt ut igjen til (fylkes)kommunene etter kostnadsnøkkelen i inntektssystemet for (fylkes)kommunene (trekk- og korreksjonsordningene).

Funnene fra en rapport fra NTNU Samfunnsforskning fra 2021 indikerer at kommunesektoren blir påført betydelige økonomiske konsekvenser ved etableringen av private skoler, fordi trekket i rammetilskuddet kan overvurdere den faktiske innsparingen ved at en elev går fra offentlig til privat skole. Dette er konsekvenser som kommunesektoren i liten grad kan påvirke innenfor dagens privatskolelov. Det er også vanskelig innenfor dagens ordning for den enkelte kommune eller fylkeskommune å anslå ev. merutgifter når det blir etablert en ny privatskole.

Ved å øke innflytelsen til lokale folkevalgte vil kommunesektoren i større grad kunne påvirke omfanget av elever i private skoler. Dette er vesentlig for den økonomiske belastningen de er forventet å bære for nye skoler og elevtalls-

utvidelse ved eksisterende skoler. Økt innflytelse for lokale folkevalgte kan bidra til å dempe veksten i antall elever i private skoler. Det vil i så fall føre til redusert tilskudd til private skoler og redusert trekk i rammetilskuddet til kommuner og fylkeskommuner. Det er imidlertid krevende å anslå hvordan utviklingen i antall elever i private skoler vil endre seg som følge av forslaget til lovendring.

Skoler godkjent etter kapittel 6A i privatskolelova, får tilskudd over Kunnskapsdepartementets budsjett, kapittel 228 post 72. Skolene får tilskudd basert på tre av satsene for private videregående skoler med 75 prosent av satsen (med unntak av Norsk Yrkesdykkerskole). Ved å redusere tilskuddsandelen til 65 prosent, vil tilskuddet over posten reduseres med anslagsvis 10,3 mill. kroner i 2023 når det forutsettes halvårseffekt første år. Helårseffekten er anslått til 20,6 mill. kroner i 2024. Skolene vil med en slik lovendring få mulighet til å øke skolepengene tilsvarende reduksjonen i tilskuddsandelen. Det betyr at skolene vil kunne ta maksimalt 35 prosent av tilskuddsgrunnlaget i skolepenger.

De økonomiske og administrative konsekvensene som følger av forslagene knyttet til bl.a. omarbeiding av informasjons- og veiledningsmateriale, vil ikke være vesentlige, og vil bli dekket innenfor gjeldende budsjetttramme.

6 Merknader til de enkelte bestemmelsene i lovforslaget

Til § 2-1

Nytt første ledd femte punktum innebærer at departementet skal legge vesentlig vekt på uttalelsen til vertskommunen eller vertsfylket ved behandlingen av søknader om godkjenning av nye skoler og driftsendringer ved eksisterende skoler. Dette betyr at vertskommunens eller vertsfylkets uttalelse skal tillegges større vekt enn etter dagens bestemmelse i de tilfellene vertskommunen eller vertsfylket er negativ til en søknad om godkjenning av en ny privatskole eller driftsendring ved en eksisterende skole. Vertskommunen eller vertsfylket skal likevel ikke ha en vetorett.

I særlige tilfeller kan det etter en konkret vurdering gis godkjenning selv om dette ikke støttes av vertskommunen eller vertsfylket. Det kan for eksempel være aktuelt om distriktspolitiske hensyn tilsier at skolen bør få godkjenning. Barns interesser skal vektlegges som et grunnleggende hensyn. Hensynet til barnets beste tilsier at det i vurderingen av om det foreligger slike distriktspolitiske hensyn, vil være relevant å legge vekt på blant annet reisetid for elever i grunnskolen og om det i det aktuelle området finnes skoler som tilbyr opplæring på det grunnlaget det søkes om godkjenning på, for eksempel en anerkjent pedagogisk retning. Barn har også interesse av at opplæringen holder høy kvalitet. Et annet eksempel kan være at behovet for opplæring i tradisjonshåndverksfag kan tilsi at en skole bør få godkjenning selv om søknaden ikke støttes av vertskommunen eller vertsfylket. Disse eksemplene er ikke uttømmende. Om det foreligger et særlig tilfelle, vil bero på en helt konkret vurdering som må foretas av Utdanningsdirektoratet som godkjenningsmyndighet, og eventuelt departementet som klageinstans.

Nåværende første ledd femte punktum blir *sjette punktum*.

Se departementets vurderinger under punkt 3.5.

Til § 6A-6

Endringen i tredje ledd første punktum innebærer at departementet i forskrift fastsetter hvor stor del

av de driftsutgiftene som kommer innunder tilskuddsgrunnlaget, skolene får i statstilskudd.

Endringen i fjerde ledd tredje punktum innebærer at departementet i forskrift fastsetter hvor stor del av tilskuddsgrunnlaget etter tredje ledd som skolepengene maksimalt kan utgjøre.

Siste halvdel av nåværende tredje punktum omskrives noe og blir nytt fjerde punktum.

Nåværende fjerde ledd fjerde punktum blir fjerde ledd femte punktum.

Se departementets vurderinger under punkt 4.5.

Til § 7-2

Endringen i § 7-2 tredje ledd innebærer at betegnelsen «friskolar» erstattes med «private skolar» i samsvar med privatskolelovas øvrige terminologi.

Ved en inkurie ble privatskolelova § 7-2 fjerde ledd endret ved lov 10. juni 2022 nr. 39 ved behandlingen av Prop. 98 L (2021–2022), jf. Innst. 404 L (2021–2022). Meningen var å endre «friskolar» til «private skolar» i tredje ledd. Inkurien førte til at bestemmelsen i § 7-2 fjerde ledd om at statsforvalteren fører tilsyn med angitte bestemmelser og at reglene i kommuneloven kapittel 30 gjelder for denne tilsynsvirksomheten, falt ut av loven.

Departementet har i brev til Utdanningsdirektoratet 25. juli 2022 bedt Utdanningsdirektoratet om å legge til grunn at statsforvalteren fortsatt skal føre tilsyn med at kommunene og fylkeskommunene oppfyller de pliktene de er pålagt i eller i medhold av privatskolelova §§ 3-3, 3-5, 3-6, 3-7, 3-8 og 3-10 i påvente av at inkurien blir rettet.

Endringen i fjerde ledd innebærer at bestemmelsen igjen innebærer at statsforvalteren fører tilsyn med at kommunene og fylkeskommunene oppfyller de pliktene de er pålagt i eller i medhold av §§ 3-3, 3-5, 3-6, 3-7, 3-8 og 3-10, og at reglene i kommuneloven kapittel 10 A gjelder for denne tilsynsvirksomheten. Departementet viser også til Prop. 78 L (2016–2017) punkt 4 og spesialmerkningen til § 7-2 femte ledd i punkt 13.1.

Til ikrafttredelsesbestemmelsen

Departementet foreslår at loven skal gjelde fra det tidspunktet Kongen fastsetter.

Kunnskapsdepartementet

t i l r å r :

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et fremlagt forslag til proposisjon til Stortinget om endringer i privatskolelova (økt folkevalgt innflytelse mv.).

Vi HARALD, Norges Konge,

s t a d f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak til lov om endringer i privatskolelova (økt folkevalgt innflytelse mv.) i samsvar med et vedlagt forslag.

Forslag

til lov om endringer i privatskolelova (økt folkevalgt innflytelse mv.)

I

I lov 4. juli 2003 nr. 84 om private skolar med rett til statstilskot gjøres følgende endringer:

§ 2-1 første ledd femte og sjette punktum skal lyde:

Departementet skal legge vesentleg vekt på fråsegna til vertskommunen eller vertsfylket. Godkjende skolar har rett til statstilskot etter § 6-1 og til å drive verksemd etter lova.

§ 6A-6 tredje og fjerde ledd skal lyde:

Departementet fastset i forskrift kor stor del av dei driftsutgiftene som kjem innunder tilskotsgrunnlaget, skolane får i statstilskot til godkjend opplæring. Tilskotet blir rekna ut frå ein normalsats. Føresetnaden er at elevane får undervisning som minst tilsvarar eit halvt skoleår. Departementet kan gi forskrift om dokumentasjon for og rapportering av elevtal. Departementet kan gi forskrift om korleis skolane skal dokumentere at krava i første ledd er oppfylte, og om skolane si plikt til å godtgjere at innkjøp og leige er gjort på grunnlag av marknadsvilkår.

Skolane kan krevje skolepengar. Styret fastset storleiken på skolepengane. *Departementet fastset i forskrift kor stor del av tilskotsgrunnlaget etter tredje ledd som skolepengane maksimalt kan utgjere. I tillegg til dei ordinære skolepengane kan skolane krevja eit beløp fastsett av departementet for dekning av utgifter til husleige eller kapitalkostnader. Departementet kan i særskilde tilfelle fastsetje tidsavgrensa unntak frå kravet.*

§ 7-2 tredje og fjerde ledd skal lyde:

Departementet kan gi forskrift om meldeplikt ved sal, fusjon, fisjon og nedlegging av *private skolar*.

Statsforvaltaren fører tilsyn med at kommunane og fylkeskommunane oppfyller dei pliktene dei er pålagde i eller i medhald av §§ 3-3, 3-5, 3-6, 3-7, 3-8 og 3-10. Reglane i kommuneloven kapittel 30 gjeld for denne tilsynsverksemda.

II

Loven gjelder fra den tiden Kongen bestemmer.

